2013-6-RE

CAUSA 2013-6-RE

Sentència del Tribunal Constitucional del 15-7-2013 relativa al recurs d'empara 2013-6-RE

Número de registre 79-2013. Recurs d'empara

Sentència del 15 de juliol del 2013

BOPA núm. 37, del 31 de juliol del 2013

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 19 de febrer del 2013, per la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute de l'11 de desembre del 2012, dictat per la Secció Civil de la Batllia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, a un procés degut i a l'assistència tècnica d'un lletrat, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que declari que s'han vulnerat els drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons i que es retrotregui el procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 20 de març del 2013;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 6 de maig del 2013, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2013-6-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 14 de maig del 2013, per la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 23 de maig del 2013, per la representació processal de l'entitat bancària Banca Privada d'Andorra, SA;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Carles Viver Pi-Sunyer;

Antecedents

Primer

La Banca Privada d'Andorra, SA va presentar una demanda contra el Sr. German Rodríguez Invernon en què li reclamava el pagament de 409.804,54 euros, més els interessos de demora pactats en el contracte i les costes judicials ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Segon

El 19 de setembre del 2012, el Sr. German Rodríguez Invernon va rebre una notificació del Servei de Policia en què se l'informava que havia de comparèixer a la Batllia, el 9 d'octubre de 2012, per tal d'escoltar la demanda formulada en contra d'ell.

Tercer

El Sr. German Rodríguez Invernon no va comparèixer, ja que segons un certificat mèdic, es trobava en repòs domiciliari absolut en aquelles dates.

A instància de la part demandant, el 9 d'octubre del 2012, va ser declarat en rebel·lia processal.

Quart

Mitjançant una cèdula de citació sense data, la batlle va emplaçar novament el Sr. German Rodríguez Invernon per comparèixer el 30 d'octubre del 2012 a les 9.00 h del matí per celebrar el judici de proves corresponent, proposant i aportant les proves de les quals pretengués valer-se.

Cinquè

El 13 de novembre del 2012, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon va presentar, d'acord amb l'article 18 bis 2 de la Llei transitòria de procediments judicials, un incident de nul·litat d'actuacions contra la cèdula de citació esmentada, per tal com va considerar que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció en els seus vessants del dret a la defensa i del dret a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Sisè

L'11 de desembre del 2012, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar un aute mitjançant el qual es va desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

En aquest aute es destaca que el Tribunal de Batlles considera que la part que va instar l'incident va tenir, des del 26 de setembre, l'oportunitat de designar un representant processal per tal que, en el seu nom i interès, procedís a personar-se en el tràmit processal previst el 9 d'octubre. Com que no ho va fer, se'l va haver de declarar en rebel·lia processal tenint en compte el principi de preclusió que obliga a cada part a realitzar els actes processals en el moment oportú o dins el període processal establert.

Així mateix, explica la manca de data en la cèdula de citació, ja que és un element canviable que ve determinat pel moment en què el nunci troba a la persona interessada. En aquest cas, la tramesa de la citació va ser signada pel Sr. German Rodríguez Invernon, el 29 d'octubre del 2012. I, malgrat haver estat degudament citat, tampoc va comparèixer.

Per tant, el Tribunal de Batlles va concloure que s'havia garantit en tot moment el dret a l'accés als tribunals, reconegut a l'article 10 de la Constitució, així com el principi contradictori que regeix el procediment civil per a la defensa dels interessos de les parts.

Setè

El 19 de febrer del 2013, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon va interposar un recurs d'empara contra l'aute de l'11 de desembre del 2012, dictat per la Secció Civil de la Batllia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, a un procés degut i a l'assistència tècnica d'un lletrat, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

En primer lloc, aquesta part recorda que el Tribunal Constitucional es va pronunciar en una causa molt similar (96-7-RE), en què va atorgar l'empara a un ciutadà pel defecte de la seva citació a judici que va conduir a unes conseqüències desproporcionalment lesives per a la seva persona, pel fet que s'havia vulnerat el seu dret a la defensa i el seu dret a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Així mateix, també cita la sentència del 8 de novembre del 2010, recaiguda en la causa 2010-18-RE en què es destaca la importància de la fase d'entrada en el procés com un dret de relleu especial, ja que es tracta de garantir que tots els ciutadans tindran almenys la possibilitat d'accedir a la jurisdicció.

En aquesta causa, tot i que el recurrent va ser notificat de manera correcta, aquest no va poder

exercir els seus drets, atesa la seva situació de repòs domiciliari.

L'aute de la Secció Civil del Tribunal de Batlles declara que el recurrent hagués pogut designar un procurador que el representés. Ara bé, aquesta part considera que l'estat de salut no es pot preveure amb antelació i el recurrent es trobava inhabilitat de forma total i absoluta, sobretot si es té en compte que per tal que els poders apud acta siguin vàlids, els tribunals exigeixen la presència física d'aquell que atorga el poder i d'aquell que el rep.

Aquesta part també al·lega que no va gaudir del termini corresponent per formular l'escrit d'al·legacions, per tant, no va disposar del termini ni de les facilitats necessàries per aportar les seves al·legacions, ja sigui en l'escrit de contesta a la demanda, ja sigui en l'escrit de dúplica.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari que s'han vulnerat els drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons i que es retrotregui el procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions.

Vuitè

El 20 de març del 2013, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què, en primer lloc, destaca que la part recurrent no ha acomplert el requisit establert per l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, és a dir, no ha esgotat la totalitat dels recursos i remeis jurisdiccionals al seu abast en la defensa de la vulneració que al·lega. Efectivament, el procés es troba en fase de proposició de proves i queden encara tràmits tant en primera instància, com en apel·lació en què es podrà al·legar aquesta vulneració eventual.

Tot i això, en segon lloc, afegeix, subsidiàriament, que d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, les pretensions del recurrent en el seu recurs d'empara estan mancades manifestament de contingut constitucional. Efectivament, destaca que després de diversos aplaçaments per incompareixença del recurrent, la batlle el va fer convocar pel Servei de Policia, fent-se-li en aquell acte els advertiments legals en cas d'incompareixença. El Ministeri Fiscal destaca que va ser, doncs, declarat en rebel·lia processal i per tal com la fase d'al·legacions es va escolar per la seva incompareixença injustificada, el recurrent no pot pretendre en l'actualitat una indefensió material, la qual derivaria únicament de la seva pròpia actuació en el procés.

Sobre aquest darrer punt recorda que el procés civil es regeix per tràmits d'ordre preclusiu i la

incompareixença injustificada a escoltar la demanda no pot comportar l'existència d'una vulneració al procés degut, ja que ni tan sols les al·legacions segons les quals hauria telefonat a la Batllia o el certificat de la seva malaltia poden comportar una justificació de la incompareixença davant l'òrgan jurisdiccional, ja sigui de forma personal, ja sigui mitjançant un procurador.

Novè

El 6 de maig del 2013, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a les parts per tal que presentessin les al·legacions que estimessin pertinents.

Desè

El 14 de maig del 2013, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon va presentar un escrit d'al·legacions en què dóna per reproduïdes les seves al·legacions anteriors que consten al llarg d'aquest procediment.

Discrepa dels criteris del Ministeri Fiscal exposats en el seu informe i denuncia la seva manca de criteri propi i d'independència, així com la subordinació sistemàtica de les seves argumentacions davant les tesis dels tribunals ordinaris.

Onzè

El 23 de maig del 2013, la representació processal de l'entitat bancària Banca Privada d'Andorra, SA va presentar un escrit d'al·legacions en què recorda que el recurrent va comparèixer personalment davant la batlle per tal de ser citat a comparèixer al tràmit d'escoltar la demanda interposada per aquesta part contra ell, fent-li els advertiments legals en cas d'incompareixença. La vulneració del dret a la jurisdicció al·legada per la part recurrent ha de ser refusada, ja que aquest estava més que assabentat dels seus drets i de les conseqüències de la no compareixença.

Com declara la Secció Civil del Tribunal de Batlles, el recurrent hagués pogut designar un representant processal per assistir a aquell tràmit, sense poder al·legar cap força major que l'impedís fer-ho, ja que el seu quadre víric, d'una durada de 6 dies, va començar el 5 d'octubre i ell estava emplaçat el 9 d'octubre, 4 dies més tard, temps suficient per efectuar la designació

esmentada.

També afirma que el 9 d'octubre, la part defenent va ser declarada en rebel·lia processal a instància d'aquesta mateixa part, com així consta en la providència del 14 de novembre del 2012.

Pel que fa a la pretesa inconstitucionalitat del Decret de l'1 de maig de 1922 pel fet que la incompareixença impossibilita el tràmit de dúplica, convé destacar que no hi ha cap inconstitucionalitat, sinó tot el contrari, aquesta disposició és lògica: el tràmit de dúplica té la seva gènesi en el tràmit de rèplica que correspon al demandant, sempre i quan el demandat hagi contestat la demanda. Per consegüent, si el demandat no contesta la demanda, el demandant no replica, i si no hi ha rèplica tampoc hi ha dúplica. I s'ha de passar al tràmit següent: l'obertura del procediment de proves.

En definitiva, la incompareixença del recurrent, segons el parer d'aquesta part, és voluntària i tan sols es pot imputar a la manca de diligència del recurrent.

Per acabar, demana, doncs, al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara i que imposi el pagament de les costes, inclosos honoraris d'advocat i de procurador a la part recurrent.

Dotzè

El 3 de juny del 2013, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon, el 4 de juny següent, la representació processal de l'entitat bancària Banca Privada d'Andorra, SA, i, el 5 de juny del mateix any, el Ministeri Fiscal van presentar els seus escrits de conclusions en què reprodueixen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Com s'ha exposat amb deteniment en els antecedents, el recurrent dirigeix el seu recurs d'empara contra l'aute de la Secció Civil del Tribunal de Batlles de l'11 de desembre del 2012 que desestima

l'incident de nul·litat d'actuacions interposat contra la cèdula de citació que el convocava a comparèixer davant la Batllia per tal d'escoltar la demanda mercantil interposada per la contrapart. En el suplico de la demanda d'empara denuncia la vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants del dret a la defensa, al procés degut i a l'assistència d'un lletrat, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com "a que la seva causa sigui vista equitativament per un tribunal independent e imparcial establert per la llei (...), de disposar del temps i de les facilitats necessàries per preparar la seva defensa establerts en els articles 6.1, 6.3 i 17 de la Convenció Europea per a la Salvaguarda dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals de data 4 de novembre de 1.950."

Aquests drets s'haurien vulnerat, en primer lloc, pel fet que en haver considerat la Batllia cloure el tràmit d'escoltar la demanda, malgrat la seva inassistència justificada a l'acte convocat el 9 d'octubre passat, i citar-lo per celebrar el judici de proves, li havia impedit formular escrit de contesta i/o de dúplica a la demanda formulada per l'adversa. Afegeix a més, en connexió amb l'anterior al·legació, que no se li havia notificat la petició de rebel·lia (que es va declarar a petició de la contrapart en l'acte al qual no va poder assistir), que l'article 2 del Decret de 1922 que regula el procediment ordinari és inconstitucional, que no se'l va citar per edictes, que el van convocar a judici de proves abans que no s'hagués exhaurit el termini legal per formular el corresponent escrit de contesta i/o de dúplica a la demanda formulada per oposar-s'hi.

Segon

Plantejada així la qüestió cal començar delimitant adequadament l'objecte del nostre enjudiciament. Concretament, cal precisar d'entrada que, com hem declarat en nombroses ocasions, el Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals al·legat pel recurrent no consagra drets susceptibles de ser portats en empara davant aquest Tribunal Constitucional. Aquest Conveni i la doctrina del Tribunal Europeu dels Drets Humans han de ser emprats per tots els jutges i tribunals andorrans, inclòs el Tribunal Constitucional, per interpretar i aplicar els drets fonamentals susceptibles d'empara, consagrats a la Constitució andorrana, però només la vulneració d'aquests drets pot ser objecte d'enjudiciament per part del Tribunal Constitucional.

Pel que fa a la referència, en el "suplico" de la demanda d'empara, al dret a un tribunal independent i imparcial, cal afegir a allò que s'acaba de dir que en el cos de l'escrit no hi ha un sol argument per fonamentar aquesta al·legació i en les actuacions traslladades a aquest Tribunal no hi ha cap indici de la vulneració d'aquest vessant del dret a la jurisdicció que no es pot al·legar com si es tractés d'una clàusula general indeterminada, sinó que té un contingut tècnic molt precís, al qual hem fet referència en nombroses resolucions. En suma, cal rebutjar d'entrada les denúncies referides a diversos preceptes del Conveni i en especial el referit al dret a un tribunal independent i imparcial.

L'objecte del nostre enjudiciament s'ha de limitar, doncs, a les vulneracions relatives als drets a la defensa, al procés degut i a l'assistència d'un lletrat, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. De

fet, aquesta triple al·legació també es podria compendiar en el dret d'accés a la jurisdicció per poder defensar els drets i els interessos propis davant un tribunal de justícia (veg., entre d'altres, les sentències de les causes 2009-4-RE i 2010-18-RE).

Tercer

Aquest Tribunal ha destacat en diverses resolucions la importància i els trets específics que té, entre els drets de l'article 10 de la Constitució, el dret a portar per primer cop davant els tribunals de justícia la defensa dels drets i dels interessos dels ciutadans. Hem remarcat que en aquest cas no es tracta de protegir els drets processals d'aquell que ja ha pogut accedir al procediment judicial, sinó d'un dret que correspon a una fase prèvia o preliminar: la fase d'entrada al procés o a la jurisdicció, per tal de poder fer valer per primera vegada davant un jutge els seus drets o interessos legítims. Això ens ha dut a afirmar en relació amb alguns àmbits concrets, com per exemple el cas de les citacions a judici, que el test d'enjudiciament que cal aplicar no és el de la mera raonabilitat i de l'error material patent, sinó que hem exigit una actitud proactiva per part dels jutges i tribunals (veg. p. ex. la sentència recaiguda en la causa 2009-4-RE abans citada).

Tanmateix, també hem dit que els jutges i els tribunals han de vetllar pel compliment de les regles que ordenen els processos judicials, tot evitant dilacions excessives o la vulneració dels drets processals de les altres parts. Les regles processals són garantia de principis i de valors constitucionals de primer ordre sobre els quals s'assenta l'Estat de Dret. El seu respecte és tan rellevant com el respecte a les normes substantives.

Doncs bé, partint d'aquestes premisses, a l'hora d'enjudiciar el cas aquí plantejat, cal tenir en compte dues dades que, valorades conjuntament, porten dreturerament a la desestimació de l'empara sol·licitada.

D'una banda, cal tenir present que el recurrent havia estat correctament citat per comparèixer a l'acte d'escoltar la demanda de la societat bancària i coneixia perfectament el contingut d'aquest acte i les conseqüències que es podien derivar de la seva inassistència. El fet que 5 dies abans de la celebració d'aquest acte li sobrevingués un procés viral, no sembla element suficient com per no poder comparèixer davant la Batllia o per no poder designar un representant processal per tal que actués en el seu nom, com argumenta raonablement la Secció Civil del Tribunal de Batlles en l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions.

D'altra banda, cal tenir present que és cert que, pel recurrent, ha preclos l'acte d'escoltar la demanda i la possibilitat de formular en aquest moment processal un escrit d'oposició i dúplica i, en haver interposat el recurs de nul·litat d'actuacions es pot considerar que, en puritat, ha esgotat les

vies judicials prèvies al recurs constitucional d'empara; tanmateix, també és cert que, com assenyala el Ministeri Fiscal, el procés es troba encara en fase de proposició de proves, de manera que, tant en primera instància com, eventualment, en grau d'apel·lació, el recurrent tindrà ocasió de fer valer els seus arguments sobre la defensa dels seus drets i interessos en relació amb la qüestió de fons que es ventila en aquest litigi civil. En definitiva: no s'ha produït encara una veritable indefensió material, que és el bé constitucional que protegeixen els drets de l'article 10 de la Constitució i, en especial, els drets invocats aquí pel recurrent. Cal concloure, per tant, que la demanda d'empara és prematura i també per aquest motiu cal desestimar-la.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Desestimar l'empara sol·licitada per la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon contra l'aute de l'11 de desembre del 2012, dictat per la Secció Civil del Tribunal de Batlles.

Segon

D'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, condemnar la part recurrent al pagament de les costes processals en seu constitucional.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernon, a la representació processal de l'entitat bancària Banca Privada d'Andorra, SA, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 15 de juliol del 2013.

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona Laurence Burgorgue-Larsen

President

Vicepresidenta

Carles Viver Pi-Sunyer Pierre Subra de Bieusses

Magistrat

Magistrat